proLékaře.cz | 26.11.2026

Významné životní jubileum profesorky Soni Nevšímalové

Prof. MUDr. Soňa Nevšímalová, DrSc., FCMA, patří mezi nejrespektovanější české neurology, a to zejména v oblasti dětské neurologie. Zároveň je jedním z nejznámějších světových odborníků na choroby s nadměrnou denní spavostí. Jak k tomu došlo?

Soňa Nevšímalová nastoupila v roce 1957 na Fakultu všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze a tam v roce 1963 s vyznamenáním promovala. Po promoci začala pracovat jako asistentka biologického ústavu fakulty, ale zájem o neurologii ji brzy přivedl na neurologickou kliniku, kterou ještě zastihla na sklonku éry akademika Kamila Hennera. Soňa Nevšímalová pak v roce 1968 složila atestaci z neurologie I. stupně a v roce 1972 se po atestaci II. stupně stala odbornou asistentkou kliniky. Od 70. let byla členkou týmu dětského oddělení neurologické kliniky vedeného doc. Dittrichem a v roce 1980 složila ještě nástavbovou atestaci z dětské neurologie. Soňa Nevšímalová se vedle klinické diagnostické a terapeutické činnosti intenzivně věnovala klinické neurofyziologii, zpočátku zejména elektroencefalografii a později i evokovaným potenciálům. V letech 1974 a 1991 obhájila kandidátskou a doktorskou dizertaci, v roce 1984 se habilitovala z neurologie a v roce 1997 byla jmenována profesorkou neurologie a stala se přednostkou Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze. Od roku 2004 je Soňa Nevšímalová členkou České lékařské akademie (FCMA).

Jako přednostka kliniky Soňa Nevšímalová navázala na nejlepší tradice Hennerovy školy, nejen po stránce odborné, ale i po stránce lidské. Poskytla široký prostor pro osobní, odborný a vědecký rozvoj pracovníků kliniky. Z pozice své vlastní výjimečné vědecké prestiže podporovala postgraduální studium, doktorská, habilitační a jmenovací řízení klinických kolegů. Zároveň se podílela na vzniku nových klinických center a specializovaných oddělení, budovaných v souladu se současnými světovými trendy, včetně velkého vlastního nasazení při vybudování moderní laboratoře pro diagnostiku a výzkum poruch spánku a bdění.

Soňa Nevšímalová byla a je brilantní klinickou neuroložkou s výjimečnou znalostí dětské neurologie, problematiky neurodegenerativních a neurometabolických onemocnění, epileptologie a spánkové medicíny, ale je také uznávanou vědkyní a úspěšnou pedagožkou. Od počátku svého působení na Hennerově neurologické klinice se účastnila výzkumů zaměřených na spánek a jeho poruchy. Tyto výzkumy vedli významní čeští neurologové Bedřich Roth a Oldřich Nevšímal. Podílela se na pracích týkajících se vlivu některých psychofarmak na spánek nemocných s narkolepsií, spánkové opilosti a také prvních popisů spánkové apnoe. Brzy Soňa Nevšímalová začala pracovat pod vedením doc. Bedřicha Rotha na své kandidátské dizertační práci o genealogii narkolepsie. Její výsledky jsou dosud opakovaně citovány. Dalšími tématy, kterým se Soňa Nevšímalová dlouhodobě výzkumně věnovala, byly alternující hemiparézy, neurodegenerativní a metabolická onemocnění dětského věku, hereditární neuropatie a význam spánkové deprivace při vyšetřování epilepsie. V 80. letech se Soňa Nevšímalová podílela na několika významných pracích Bedřicha Rotha, z nichž připomeneme jeden z prvních průkazů většinové pozitivity HLA-DR2 u narkolepsie s kataplexií a zároveň nález čtyř „DR2 negativních" nemocných s touto nemocí. Ve druhé polovině 90. let se Soňa Nevšímalová s velkou vervou vrátila ke genetickým studiím narkolepsie, a to zejména ve spolupráci s Emmanuelem Mignotem a Seigi Nishinem ze Stanfordu v Kalifornii. Z této spolupráce vzniklo mnoho přelomových objevů publikovaných v renomovaných časopisech, které jsou zásadními poznatky v patofyziologii narkolepsie s kataplexií. Zejména je třeba uvést účast Soni Nevšímalové na objevu, že u narkolepsie s kataplexií je neměřitelně nízká hladina hypokretinu/orexinu v mozkomíšním moku a v laterálním hypothalamu selektivně chybí hypokretinové neurony, které u zdravých osob podporují bdělost a stabilizují činnost jader ascendentní retikulární soustavy. Soňa Nevšímalová osobně diagnostikovala unikátního pacienta s nejčasnějším vznikem symptomů narkolepsie s kataplexií na světě a později u něj jako u jediného dosud popsaného pacienta prokázala genovou mutaci. Na vymezeném prostoru nelze uvést všechna témata, kterými se Soňa Nevšímalová až do současnosti zabývá. V takovém výčtu by nemohly chybět práce věnované Wilsonově nemoci, Rettovu syndromu, Landau-Kleffnerovu syndromu aj. Není tedy divu, že Soňa Nevšímalová je v současnosti nejcitovanější českou neuroložkou s téměř dvěma tisíci citacemi dle Web of Science a s Hirschovým indexem 17.

Soňa Nevšímalová je autorkou několika významných českých monografií a učebnic a desítek kapitol v dalších českých i cizojazyčných monografiích. Bylo již řečeno, že Soňa Nevšímalová je úspěšná pedagožka. Učila mediky biologii jako asistent a neurologii přibližovala studentům ve všech možných postaveních – počínaje asistentem a konče prací přednostky kliniky a garantky výuky oboru na 1. lékařské fakultě. Dovedla k úspěšné obhajobě několik postgraduálních studentů v oboru neurovědy, z nichž někteří se stali významnými vědeckými a klinickými pracovníky. Je také vyhledávanou přednášející při kurzech postgraduálního vzdělávání neurologie, dětské neurologie a spánkové medicíny, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí.

proLékaře.cz | 26.11.2026

Soňa Nevšímalová je členkou mnoha mezinárodních a národních odborných společností. Je však třeba připomenout její už desítky let trvající a hlavně velice prospěšné působení ve výborech Společnosti klinické neurofyziologie ČLS JEP, Společnosti dětské neurologie ČLS JEP, České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu a Společnosti pro neurovědy. Soňa Nevšímalová přispívá svým aktivním členstvím ve vědeckých radách 1. LF UK a UK v Praze ke zkvalitňování činnosti těchto institucí, stejně tak jako se podílela na chodu různých grantových agentur. Za svoji práci byla oceněna mnoha odbornými a společenskými cenami.

Soňa Nevšímalová je náruživou sportovkyní – ráda a pravidelně lyžuje, věnuje se turistice a cvičení. Vychovala dva syny a oba inspirovala pro medicínu.

Prof. MUDr. Soňa Nevšímalová, DrSc., FCMA, je znalkyní a milovnicí hudby, dokonce se rozhodovala mezi studiem medicíny a múzických umění. Kdyby její tehdejší volba dopadla jinak, vyšlo by laudatio v jinak orientovaném časopisu, protože Soňa Nevšímalová je neobyčejně pracovitá, cílevědomá a skromná a jistě by dokázala být výjimečně úspěšná v mnoha jiných oborech, než je medicína.

Ad multos annos!

Karel Šonka a Evžen Růžička

Laudatio k životnímu jubileu

Doc. MUDr. Jana Süssová, CSc., se narodila během 2. světové války 2. 1. 1940 v Praze. Vyrůstala v harmonickém prostředí rodiny spolu se dvěma sestrami. Díky otcově rodišti trávila mnoho času na venkově v Pošumaví, které je i v dnešní době jejím druhým domovem.

Již během studií na lékařské fakultě docházela od čtvrtého ročníku na neurologickou kliniku a pracovala tam ve skupině prof. Pfeiffera. První publikace jsou již z této doby. Po absolvování lékařské fakulty v roce 1963 nastoupila jako aspirantka do Fyziologického ústavu Akademie věd. Po třech letech se vrátila na neurologickou kliniku, ale aspiranturu dokončila v akademii věd v roce 1974.

Díky práci na neurologické klinice získala velký rozhled v celém oboru. Dosti dlouho pobývala na dětském oddělení kliniky, pracovala přechodně i v EMG laboratoři a absolvovala povinnou praxi na rentgenovém pracovišti.

Nejvíce pozornosti ale vždy věnovala rozvoji a poruchám hybného stereotypu, spasticitě, její léčbě a péči o chronicky nemocné. Proto také po dvou atestacích z neurologie v roce 1966 a 1971 a po pověření vést v 90. letech rehabilitační oddělení neurologické kliniky absolvovala ještě v roce 1994 atestaci z fyziatrie, balneologie a léčebné rehabilitace. Od roku 1969 pracuje také jako neurolog a rehabilitační lékař v Jedličkově ústavu, kde byla i zakládajícím členem nadace, ve které dodnes pracuje.

Publikovala přes stovku původních prací, včetně kapitol v monografiích a učebnicích, několik s výrazným mezinárodním ohlasem.

V současné době pracuje na neurologické klinice ve funkci docenta a vede Centrum pro nervosvalová onemocnění. Je předsedkyní sekce neurorehabilitace České rehabilitační společnosti a členem vědecké rady Světové neurorehabilitační společnosti.

Vážená paní docentko, milá Jano, přejeme Ti do dalších let mnoho zdraví, spokojenosti a pohody nejen v osobním životě, ale i mnoho pohody v našem neurologickém kolektivu.

Za Centrum pro nervosvalová onemocnění a kolektiv Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze

Jiří Böhm